

Lars Holo m.fl.
Vestmarkveien 198
1341 Sandvika

Bærum kommune
Regulering
1304 Sandvika

Vestmarka, 24. juni 2014

Sendes bare ved e-post:

post@baerum.kommune.no

PlanID: 2012027, ref. 12/1202 – RASK

TILLEGG TIL HØRINGSUTTAELSE OM FORSLAG TIL DETALJPLAN FOR SKI- OG SKISKYTINGSANLEGG VED FRANSKLEIV/VESTMARKA

Vi viser til vår høringsuttalelse datert 14. mai 2014 (dokument ID: 14/97402). I Tema Blyforurensning har vi gitt en begrunnet redegjørelse for at det antall skudd per år som klubbene selv forventer; ca 400 000 skudd gjennom hele året, vil utgjøre mer enn ett tonn rent bly. Vi har beregnet at det av denne blymengden vil bli fragmentert ca 50 kg. Vi har uttalt at det er urealistisk at alt dette blir fanget opp og fjernet, og at overflateforholdene på dette stedet er slik at det er direkte sannsynlig at det vil bli tilført bly i grunnvannet og derved drikkevannsbrønnene for mange husstander i området og at bly vil bli tilført vassdraget Stokkerelva/Neselva i Asker.

I behandlingen av dette temaet i høringsuttalelsen har vi bl.a. gjengitt en fagartikkel som gjennomgår nyere forskning som dokumenterer at det er absolutt nulltoleranse for bly i maten, og som beskriver alvorlige helsemessige skadevirkninger ved inntak av mat selv i svært lave mengder. Det er ikke lenger grunnlag for å operere med en toleranseterskel for bly i mat. Det samme vil selvsagt gjelde bly i drikkevannet.

Etter at høringsuttalelsen ble avgitt og etter høringsfristens utløp har Miljødirektoratet i brev av 3. juni 2014 til Klima- og miljødepartementet gjennomgått spørsmålet om hvorvidt forbudet i produktforskriftens § 2-2 mot blyhagl på jakt bør kunne begrenses til våtmarker og skytefelt. Direktoratets klare konklusjon er at en slik begrensning av forbudet ikke bør gjennomføres. Direktoratets begrunnelse er av direkte og tungtveiende betydning for bedømmelsen av konsekvensene av den planlagte helårs skytebanen ved Franskleiv/Vestmarka.

Vedlegg: Brev av 3. juni 204 fra Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet (ref. 2013/7823) med overskriften «Ny vurdering av forbudet mot blyhagl»

Vi vil be om at dette brevet med det vedlagte brevet fra Miljødirektoratet blir lagt ved saksdokumentene til plansaken. At høringsfristen er utløpt, kan ikke gi grunnlag for å avskjære dette, da dette brevet knytter seg til et offentlig tilgjengelig brev som er avsendt etter at høringsfristen utløp.

Vi gjengir sammendraget i brevet:

«Ny forskning på skadeeffekter av bly bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser. Det er særlig bekymringsfullt at det kan oppstå skade selv ved svært lave konsentrasjoner av bly i blodet, og barn og gravide er spesielt utsatte. Vi anser det derfor som svært viktig å redusere bruk og utslipp av bly.

En oppmykning av dagens generelle forbud mot blyhagl til bare å omfatte forbud mot bruk ved jakt i våtmarker og i skytefelt, vil føre til økt spredning og opptak av bly i naturen. Forbruket av blyhagl kan forventes å komme opp mot ca. 260 tonn per år. Det er stor bekymring knyttet til at en del av dette blyet kommer inn i næringskjeden og kan skade dyr og mennesker. Nyere studier viser at rovdyr som hauk, ørn og ugle er utsatt for forgiftning gjennom inntak av byttedyr som inneholder blyhagl. Vi vurderer at ny kunnskap styrker bekymringen for helse- og miljøeffekter ved spredning av bly.

Bly står på den nasjonale listen over helse- og miljøskadelige stoffer der målet er at bruk og utslipp skal reduseres og stanses innen 2020. En oppmykning av forbudet vil bidra til at det vil bli vanskeligere å nå dette målet. Også andre land er bekymret for bruk av blyhagl, og ikke bare i våtmarksområder. Sverige vurderer å fremme et forslag om å regulere bly i ammunisjon til jakt gjennom det europeiske Reach regelverket.

Miljødirektoratet anbefaler at blyhaglforbudet i produktforskriftens § 2-2 opprettholdes slik det lyder i dag. En lemping av regelverket vil medføre økt fare for skade på helse og miljø.»

Vi viser til brevet i sin helhet, men trekker likevel fram enkelte deler av det her:

«Innledning

Bly er en miljøgift med alvorlige helse- og miljøeffekter. Bly er et av stoffene på den nasjonale listen over stoffer der bruk og utslipp kontinuerlig skal reduseres med mål om stans innen 2020 (prioritetslisten).

...

Helseeffekter

Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) finnes det ingen trygg nedre grense der en kan si at bly i blodet ikke er skadelig. I dag er det kjent at nivåer som tidligere ble ansett for å være trygge, kan gi et helt spekter av skader på ulike systemer i kroppen. WHO har derfor inkludert bly på listen over ti hovedbekymringer for menneskelig helse og anbefaler medlemslandene å gjøre tiltak for å beskytte arbeidere, barn og kvinner i fruktbar alder mot eksponering.

De seinere årene har stadig flere undersøkelser påvist negative effekter av bly på den nevrologiske utviklingen hos barn. Eksponering for bly er koblet til redusert intelligens, lærevansker og atferdsproblemer som redusert impuls kontroll og oppmerksomhet. Sammenhengen mellom blyeksponering og redusert intelligens er veldig sterk og blir i dag betraktet som den mest kritiske effekten av bly. Bly i blodet til gravide krysser barrieren til fosteret, slik at blyeksponeringen kan starte

allerede før fødselen. Barn, gravide og kvinner i fruktbar alder utgjør særlig utsatte grupper ved blyeksponering og selv lave eksponeringer kan gi effekter.

...

Miljøeffekter

...

Blyhagl fra tidligere bruk på skytebaner representerer en risiko for forurensning av grunnvann og overflatevann i området. Det har tidligere blitt vist at bly i avrenningsvann fra skytebaner i Norge har ligget i området 0,01 – 0,15 mg/l. I verste fall kan dette begrense fremtidig bruk av området. Konsentrasjonen av bly i jordsmonnet på skytebaner er selvfølgelig betydelig høyere enn nivåene som vanligvis kan finnes i jordsmonnet ved jakt på fastmark, men i områder med særlig intens jakt vil det kunne være relativt høye nivåer av bly i jordsmonn med tilhørende økt risiko for påvirkning på de lokale omgivelsene.

...

Bruk og utslipp

Data hentet fra Miljødirektoratets rapporter om nasjonale utslipp av stoffer på prioritetslisten viser at det i 2004 ble brukt 260 tonn blyhagl i Norge. Dette må antas å ha vært brukt utenom skytebaner og våtmark siden det på dette tidspunkt var innført forbud mot bruk av blyhagl i disse områdene. Dersom man nå velger å begrense blyhaglforbudet i Norge til kun å gjelde skytebaner og våtmarksområder, kan det forventes at forbruket av blyhagl vil kunne returnere opp mot nivået på ca. 260 tonn per år. Vi kan ikke anslå hva dette vil utgjøre i totale utslipp til miljøet, men det vil bety en vesentlig økning av spredningen av bly.

...

Miljødirektoratets vurdering og konklusjon

Ny forskning på skadeeffekter av bly både bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser av blyeksponering. Det er særlig bekymringsfullt at det ikke finnes noen nedre trygg verdi for bly i blod. Det kan oppstå skade selv ved svært lave blynivåer. De seinere årene har det vært rettet mye oppmerksomhet mot de negative effektene bly har på den nevrologiske utviklingen hos barn. Barn og gravide er spesielt utsatte for effektene av blyeksponering, og vi anser det derfor som svært viktig å redusere bruk og utslipp av bly.

...

Å åpne for bruk av blyhagl utenfor våtmarksområder og skytebane vil føre til økt spredning og opptak av bly i naturen. Forbruket av blyhagl kan forventes å komme opp mot ca. 260 tonn per år. Dette vurderer vi som svært uheldig sett i lys av overnevnte kjente konsekvenser for mennesker og miljø, og ikke minst i lys av at bly kan gi skader selv ved svært lave konsentrasjoner. Dette vil også være en uheldig utvikling i forhold til landets politisk vedtatte mål om å redusere bruk og stanse utslipp av bly innen 2020. Samtidig finnes det i dag alternative haglmaterialer tilgjengelig som ikke gir tilsvarende forgiftningsrisiko.

Vi mener ny kunnskap bekrefter og styrker bekymring for helse- og miljøeffekter ved bruk av blyhagl. Miljødirektoratet anbefaler derfor at blyhaglforbudet i produktforskriftens § 2-2 opprettholdes slik det lyder i dag.

...»

I vår høringsuttalelse har vi bl.a. vist til at den planlagte skytebanen vil ligge i et våtmarksområde og at det vil fortsette å være åpne bekker i området, deriblant over skytebanen mellom standplass og skivene. Videre har vi påpekt at skytebanen med den ammunisjonen og de metallskivene med selv-anvisere som brukes innen skiskyting og ved trening i barmarkssesongen, vil gi en sterk konsentrasjon av bly og lettoppløselige blyfragmenter i et større omfang enn ved bruk av blyhagl på ordinære skytebaner. Dette gjelder også når en sammenligner med skytebaner der en bruker blyhagl (lerdueskytebaner) der det ikke skytes mot metallskiver som forårsaker blyfragmentering. Fragmenteringen forårsaker ikke minst når blyprosjektilene treffer metallskivene og selv-anviserne som forårsaker et tilbakeslag av blyfragmenter 5 – 10 meter tilbake fra metallskivene (selv-anviserne) og til en viss grad også ut på sidene. Den planlagte skytebanen vil derfor uansett forårsake atskillig mer blyforurensning enn bruk av blyhagl i våtmarksområdet og på skytebaner for blyhaglammunisjon, som det uansett ikke er vurdert å oppheve forbudet for.

Vi gjør spesielt oppmerksom på at denne lokaliseringen er grunnleggende forskjellig fra andre kjente skiskytterarenaer. Dette skyldes det foran nevnte våtmarkselementet med åpne bekker i anlegget og den direkte tilførselen av blyforurenset vann til vassdraget Stokkerelva og Neselva som vi har omtalt nærmere i vår høringsuttalelse av 14. mai 2014. Og det skyldes at det i dette området er et betydelig antall husstander som har brønnvann fra grunnvannet som sitt drikkevann. I høringsuttalelsen har vi dokumentert de spesielle geologiske forholdene i området, som medfører en særlig høy grad av gjennomrenning til grunnvannet.

På denne bakgrunn kan ikke andre skiskytingsarenaer danne grunnlag for å bagatellisere forurensningsproblemet ved dette anlegget.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i sin høringsuttalelse av 22. mai 2014 skrevet dette om blyforurensningstemaet, understreket av oss:

«Skytevoll - kulefang må anlegges slik at det ikke oppstår fare for forurensning av grunnen. Fylkesmannen forutsetter at områder som blir forurenset av bly, området for blink med selvanviseren, og skytevollen etableres slik at utlekking av bly/tungmetaller til grunnen forhindres. Skytevollen må anlegges slik at den lett vil kunne fjernes ved en eventuell nedleggelse av banen. Fylkesmannen mener dette må komme tydelig fram i bestemmelsene.»

Det er grunn til å understreke at fylkesmannen her oppstiller krav om at skytevollen og kulefanget «*må anlegges slik at det ikke oppstår fare for forurensning av grunnen*» og at «*utlekking av bly/tungmetaller til grunnen [må] forhindres.*» Dette er *absolutte krav som må oppfylles*. Sammenholdt med innholdet i det foran omtalte brevet fra Miljødirektoratet, må kommunen nå ta stilling til om det overhodet er realistisk å forutsette at nulltoleranse mot forurensning av grunnvann og vassdrag kan ivaretas for en helårs skytebane med over ett tonn blyprosjektiler hvert år på et sted med de egenskapene som vi har beskrevet og dokumentert.

Kommunen og klubbene kan ikke i ettertid komme unna erstatningsansvar og andre former for ansvar ved å skylde på manglende kunnskaper om risikofaktorene og risikonivået. Disse kunnskapene er nå grundig beskrevet og dokumentert. Erstatningsansvaret for klubbene og kommunen som eventuelt godkjennende myndighet vil omfatte alle skadefølger som oppstår når risikofaktorene eventuelt

materialiserer seg. Kommunens administrasjon må forelegge dette for kommunestyret dersom saken blir forelagt for kommunestyret for godkjenning av reguleringsplanen/detaljplanen. Det er avgjørende at kommunestyret er kjent med ikke bare de helsemessige og miljømessige konsekvensene for omgivelsene, men også konsekvensene for kommunen selv.

Med hilsen

Lars Holo

Per Ole (Pelle) Nymoen	Ulf Kristian Nymoen	Svein Dagestad	Mads Hadler
Ina Jørgensen Holo	Marit Nymoen	Kari Holo Dagestad	Ida Jørgensen Holo
Ingvild Vatsøy	Tord Vatsøy	Anne Lise Torgersen	Bjørn Peter Torgersen
Kjell Olav Kristiansen	Randi Eriksen	Hans Petter Eriksen	Lise Walter
Gry Walter	Gupu gård v/Randi Gupu og Steinar Johnsen		Björg Finsrud
Harald Finsrud	Astrid Finsrud	Vegeir Finsrud	Sigrid Ricanek
Liv Tonje Løvseth Holo	Jørgen Holo	Kristian Holo	Jannicke Hagen Holo
Eva Holo Kostveit	Svein Holo	Anne Lise Holo	Tore Aas
Jan Erik Holo	Anne Østensen	Einar Sundby Iversen	Birger Bjerkeng
Jørgen Wright Cappelen	Marianne Cappelen	Unni Wolden Staver	Erling Staver
Mari Zaera Holo	Gustavo Zaera Holo	Tellef J. Holo	Finn J. Holo
Karoline Smistad	Elisabeth Grønnevold-Olsen	Kjell Grønnevold-Olsen	